

YASHIL

**IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT**

*Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik,
ilmiy, ommabop jurnal*

**"AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR
RIVOJLANTIRISHDA BUXGALTERIYA HISOBI,
IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNING ROLI HAMDA
ISTIQBOLDAGI VAZIFALAR" MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA**

MAXSUS SON / №5

BASE **ULRICHSWEB™**
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

 OpenAIRE **OPEN ACCESS**

 **НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU** **INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL**

ROAD **Crossref**

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE **Academic
Resource
Index
ResearchBib**

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

2025-yil 17-18 aprel

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA
MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA
BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 479 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

1-SEKSIYA: BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	12
SUT YO'NALISHIDAGI QORAMOLCHILIKDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBI VA MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	13
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Karimov Ikrom, Abduganieva Dildora	
MEHNAT HAQI BO'YICHA MUOMALALARDA XATO, FIRIBGARLIK VA NOQONUNIY AMALLARNI SUD BUXGALTERIYA EKSPERTIZASI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	17
Xasanov Baxodir Akramovich	
G'ALLACHILIK KLASTERINING TASHKILY MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH.....	20
Dusmuratov Radjabbay Davlatbaevich, Ilmuratov Shavkat Maxsumovich	
KORXONA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARI QADRSIZLANISHI AUDITNING METODOLOGIK ASOSLARI	24
Urazov Komil Baxramovich, To'rayeva Farida Rustamovna	
AGROKLASTERLAR ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	28
Eshmuratov Ulug'bek Tashmuratovich	
KONSOLIDASIYALASHGAN MOLIVYVIY HISOBOTLARNI TUZISHNING BUGUNGI KUNDAGI ZARURATI.....	34
Avazov Iloxom Ravshanovich	
MOLIVYVIY HISOBOTNING BARQARORLIK STANDARTLARI	37
Kurbanov Ziyat Niyazovich	
ВВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	41
Серекбаева Сауле Габитовна, Эшмуратов Улугбек Ташмуратович	
TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR AUDITINI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	46
Raximova Umida Rabbimovna	
AGROIQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA JORIY AKTIVLAR INVENTARIZATSIYASINI O'TKAZISH VA UNING TAHLILI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
INVESTITSYAVIY JOZIBADORLIKNI OSHIRISHDA INVESTITSIYA MUHITI VA UNI SHAKLLANTIRADIGAN OMILLAR.....	51
Abduganiyev Jahongir Behzod o'g'li, Eshmuratov Ulug'bek Tashmuratovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	55
A.I.Alikulov, M.Sh.Baxriyev, M.N. Fayzullaev	
G'ALLACHILIK KLASTERLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI VA XORIJ TAJRIBALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	59
Yuldashev Sherali Xaitovich, Xusanov Jaloliddin Xolmamat o'g'li, Tolibov Azamatjon Olimovich	
STRATEGIES FOR ADVANCING THE STANDARDS RELATED TO ACCOUNTING FOR FOREIGN EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS IN UZBEKISTAN	63
Urazov K.B., Umarova Sh.K.	

BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA LOGISTIKA XARAJATLARI HISOBI VA HISOBOTLARINI YURITISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	68
Nasim Boboev, Yorbekova Dilorom Muxammadqulovna, Umidullo Fayzullaev	
ASPECTS OF ACCOUNTING CONFIGURATION AND ORGANIZATION IN MODERN ECONOMIC SETTINGS.....	73
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, Bahodirov Qosimxon Nasimxon o'g'li, Abdixalimov Nodirbek Abdumutal o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КЛИЕНТОВ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В БАНКОВСКОЙ ПРАКТИКЕ	77
Нарзиева Гузаль Бахтиёровна	
BARQAROR O'SISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA SIRKULAR IQTISODIYOTNING AHAMIYATI VA UNI MOLİYALASHTIRISH MASALALARI.....	81
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	85
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna, Rasulova Sevinch Shodiyor qizi	
THE ROLE OF INTERNAL AND EXTERNAL AUDIT IN STRENGTHENING CORPORATE GOVERNANCE IN UZBEKISTAN	88
Urazov Komil Bahromovich, Oblokulov Sukhrob Usmon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOBI (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA).....	90
Xamdamova Guljaxon Ablokulovna, Shakaraliyev Avazbek Xasan O'g'li, Daniyurov Xurshid Baxtiyurovich	
АДАПТАЦИЯ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА МНОГОПРОФИЛЬНЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	93
Ёрбекова Дилором Мухаммадқулловна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Мамадиёров Хусниддин Хасанович	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVENTARIZATSIYA NATIJALARI TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH XUSUSIYATLARI.....	97
Ruziyeva Dilafuz Faxriddinovna	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA BIZNES JARAYONLARI HISOBINING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	100
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	107
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI JADAL RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR SHAROITIDA G'ALLACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI, MOHIYATI VA ISTIQBOLLARI.....	111
Yuldashev Sherali Xaitovich, Pardaboyev Asror O'lmas o'g'li	
AGROKLASTERLARDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	115
Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
BANK SEKTORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI.....	120
Narziyeva Guzal Baxtiyurovna, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi, Zarmaxmatov Nomozjon Boxodir o'g'li	
THE STATUS OF ACCOUNTING TODAY	123
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, O'ktamov Nuriddin Abdumalik O'g'li, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo O'g'li	
CHANGES IN THE STRUCTURE OF AGRICULTURE OF UZBEKISTAN AND THEIR ECONOMIC-STATISTICAL ANALYSIS.....	126
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo ugli	

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH.....	130
Raximova Umida Rabbimovna, Abdurahmanova Jasmina Baxtiyorovna	
KORXONALARDA XARAJATLAR HISOBINING ZAMONAVIY USULLARI.....	133
Tilabov Shohruh Baxriddin o‘g‘li	
QISHLOQ XO‘JALIK KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH JARAYONLARI.....	137
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Rasulberdiyev G‘ayratjon Sharof o‘g‘li, Xusanov Shohjahon Shavxidin o‘g‘li, Rustamova Dildora Dunyodjon qizi	
BUDJET HISOBINING IQTISODIYOTIMIZDA TUTGAN O‘RNI VA UNING O‘ZIGA XOS JIHATLARI.....	143
Tuxtayev Zafar Mamatkulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARNING TASHKILY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	147
Fayzullayev Murodbek Nematullayevich, Alikulov Abdimo‘min Ismatovich	
2-SEKSIYA: INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	151
KAMBAG‘ALLIK MUAMMOSI, UNI BARTARAF ETISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HOZIRGI HOLATI.....	152
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Aslonov Xotamjon Sharifboy o‘g‘li, Esirgapov Diyor Akramovich	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SOLIQ HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
“YASHIL IQTISODIYOT” GA O‘TISH ZARURIYATI VA UNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	162
Olmasov Umidjon G‘iyosovich, Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA CHORVACHILIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	168
Kudratov Rizo Turdibayevich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	172
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
“OZIQ-OVQAT ISROFI VA U BILAN KURASHISH STRATEGIYALARI”.....	176
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abduqahhorov Najmiddin Sayfiddin o‘g‘li, Vaslidinov Behruz Vaslidinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLINING IQTISODIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	182
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	185
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov, Ilhom Mamatqulov	
XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI QISHLOQ JOYLARIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH.....	190
Xamdanova Nasiba Ablakulovna, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o‘g‘li, Baxriddinov Abubakir Oloviddin o‘g‘li	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING ROLINI OSHIRISH.....	195
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
XIZMAT KO‘RSATISHDA ELEKTRON TIJORATNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	199
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Safarova Baxora Aslamovna, Bozorova Beg‘ubor Tolib qizi, Murodqulova Mexrangiz Dilshodovna, Avazboyeva Ruxshona Azizovna	

CHORVACHILIKDA VETERINARIYA XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	202
Eshanqulov Sirojiddin Xakimovich	
O'ZBEKISTONDA LOGISTIK MARKAZLARNI RIVOJLANTIRISHNING HOLATI VA ISTIQBOLLARI	206
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Tursunaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li, Toshniyozov Anvarbek Alisher o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI	211
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Bilolbek Quvonchbek o'g'li Boytemirov	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM OMILLARI	215
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Iymonqulova Mavluda O'rozali qizi, Raxmonberdiyev Sherzod Alisher o'g'li	
ЗАНЯТОСТЬ И СОКРОЩЕНИЕ БЕЗРОБОТИЦЫ В УСЛОВИЯХ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ	219
Назарова М.Ш., Бердикулов Р.А.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SAVDOSINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI.....	226
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
“YASHIL IQTISODIYOT”NI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARIDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI	230
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova	
UZUMCHILIK TARMOG'IDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA ERISHISHDA SUVDAN TEJAMKORLIK BILAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI.....	235
Salamov Ibroxim, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich	
QISHLOQ HUDUDIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	239
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
BOZOR IQTISODIYOTIDA MULKCHILIK MUNOSABATLARINI AMALGA OSHIRISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva	
GLOBAL BIZNESDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	247
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Umrzoqov Adxam, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVATLASH TIZIMI TAHLILI	251
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ibragimov Jahongir Ilhom o'g'li, IbragimovBotir Uktambov o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO SIYOSATI.....	257
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev	
THE SOCIO-ECONOMIC IMPORTANCE OF ACCELERATED DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR IN A MODERN MARKET ECONOMY	262
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Ro'zmatov Feruzbek Inoyat o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” TAMOYILLARINI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY VAZIFALAR	265
Xudoyberdiyev.U.X., Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
YOSHLAR ORASIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH.....	268
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
O'TISH DAVRIDAGI IQTISODIYOTDA KICHIK KORXONALARNING LOGISTIKA TIZIMI	273
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
GLOBAL ISISH SABABLARI VA UNING IQTISODIY OQIBATLARI.....	278
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SERVIS XIZMATI KO'RSATISHDA CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	282
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	

AGROTURIZMNING YASHIL IQTISODIYOTDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI: O‘ZBEKISTON UCHUN XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKLIFLAR.....	287
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o‘g‘li, Yuldoshev Husniddin To‘lqin o‘g‘li, Eshmuradov Ulug‘bek Tashmurotovich	
“YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO‘NALISHLARI	293
Kudratov Rizo Turdibayevich	
PARRANDA TUXUMINI YETISHTIRISHDA EKOLOGIK MUHITNING IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHGA TA‘SIRI.....	297
Vaslidinov Bexruz Vaslidinovich, Salamov Ibrohim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
TIJORAT BANKLARIDA INTELLEKTUAL MULKDAN FOYDALANISH XUSUSIYATLARI.....	302
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev, Inomjon Rustam o‘g‘li Xo‘jaqulov	
CHO‘L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARI SOTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH VA TARMOQNI MODERINIZATSIYALASH	308
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o‘g‘li	
IQTISODIY TENGSIZLIK VA U BILAN KURASHISH USULLARI.....	313
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Mahammadahliyev Muhammadkarim, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o‘g‘li, Jumayev Azamat Uchqun o‘g‘li	
“YASHIL” IQTISODIYOT VA UNING O‘ZBEKISTONDA BANDLIKKA TA‘SIRI.....	316
Nazarova M.Sh., Berdiqulov R.A.	
SAMARQAND VILOYATIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	322
Jo‘raqul Rahmiddin o‘g‘li Yaxshiliqo, Farhod Mahmudovich Tirkashev	
O‘ZBEKISTONDA “YASHIL”IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VAZIFALARI VA BOSQICHLARI	327
Maryam Sharipovna Nazarova, Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov Ilhom Mamatqulov, Ilhom Mamatqulov	
QISHLOQDA YASHOVCHI AYOLLAR – MEHNAT RESURSLARINING ISHSIZLIK MASALALARI	332
Murtazayev Olim, Murtazayev Akbarxon Olimovich	
XXI-ASRDA SHAKLLANGAN YANGI IQTISODIYOTLAR TARKIBIDA KREATIV IQTISODIYOT PRINSIPLARI VA TURLARINING NAZARIY MASALALARI.....	336
Mamayunus Pardayev, Obid Pardayev	
ISHSIZLIKNING ZAMONAVIY SHAKLLARI VA BANDLIKNI OSHIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	340
Navruzbek Azimjonovich Rajabov, Safarova Bahora Aslamovna	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASINING YANGI TALABLAR DOIRASIDA TAKOMILLASHUVI	344
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Babanazarova Sevara Abdunazarovna	
YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH MUHIM VA DOLZARB MASALALARDAN BIRIDIR	348
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Mirzayev A	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA AGROTURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI.....	352
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o‘g‘li, Kudratov Rizo Turdibayevich	
XO‘JALIK YURITUVCHI SubyektLARDA INSON RESURSLARINI BAHOLASH VA TAHLILIGA NAZARIY YONDASHUVLAR	358
Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusova, Babanazarova Sevara Abdunazarovna, Mamayunusov Temur Olimovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK TA'LIM VA UNI RIVOJLANTIRISH CHORA-TADBIRLARI.....	362
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Solayev Sanjar Hamdam o'g'li	
MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASIDA ZAMONAVIY TALABLARDAN KELIB CHIQADIGAN YONDOSHUVLAR.....	365
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Mamayunusov Temur Olimovich	
3-SEKSIYA: QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI.....	369
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО.....	370
Muxamediyeva Dilnoz Tulkuynovna, Saфарова Лола Улмасовна	
IQTISODIY-MATEMATIK MODELLASHTIRISH: MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASTERLARI EKIN MAYDONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov	
BOG'DORCHILIK TARMOG'INING HOLATI VA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARINING EKONOMETRIK TAHLILI	379
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Urdushev Xamrakul, Jalilov Shoxrux Zafar o'g'li	
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: IMPORTANCE, DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION	383
Koshkaldal Iryna, Celms Armands, Gurskiene Virginija, Dombrovska Olena	
О МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ РЕШЕНИЮ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ГОЛОВЛОМОК НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	386
Aktamova Vasila Ukatamovna, Ahtamova Z.U., Muradova Mexribon Sobirovna	
FIZIKA FANINING O'ZBEKISTON AGRAR IQTISODIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLARINI HAL ETISHDAGI POTENTIALI.....	393
R. Berdiyev, U. E. Nurimov, B. U. Amonov	
FIZIKA FANINI INTERNET TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QITISH	397
Raximov O., Mamatkulov	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI TASHKIL ETISHDA KO'P OMILLI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI.....	401
Mavlyanov Majid Tuychievich	
AYRIM IQTISODIY MASALALARNI YECHISHDA TAQRIBIY SONLARNING AHAMIYATI.....	406
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Bozorboyev Komiljon Shuxrat o'g'li, Eshdavlratov Samandar Otabek o'g'li, G'aniyev Anvar Maqsud o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЛЕКСНЫХ ЧИСЕЛ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ГЕОМЕТРИИ	410
Aktamova Vasila Ukatamovna, Ahtamova Umida Ukatamovna, Mayramaliyeva Dilbar Eldorovna	
MEVA VA SABZOVOTLARNI FIZIKAVIY USULDA QAYTA ISHLASH TEXNALOGIYASI.....	417
N.Mamatkulov., M.Raxmatov., R.Berdiyev	
BEGONA O'TLAR VA ZARARKUNANDALARGA QARSHI KURASHDA ROBOTOTEXNIKA	421
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
AQLLI SUG'ORISH TIZIMLARI YORDAMIDA SUV RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	425
Sulaymonov Mirobid Abdulkolichovich	
SMART TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SOTISH: BLOCKCHAIN TEXNOLOGIYASINING QO'LLANILISHI	342
Aktamova Vasila Ukatamovna	

RAQAMLI TAHLIL YORDAMIDA O‘SIMLIKLAR UCHUN OPTIMAL O‘SISH SHAROITLARINI YARATISH	436
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Jumayev Azamat Uchqun o‘g‘li, Hamdullayev Jamoliddin Feruzxon o‘g‘li	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA RAQAMLI TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	440
N.Mamatkulov, R.Aminov	
UY HAYVONLARINI RO‘YXATDAN O‘TKAZISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNING QISHLOQ XO‘JALIGIDAGI IJTIMOYIY VA IQTISODIY AHAMIYATI	443
Sulaymonov Miroid Abdusolikhovich, Usanov Rashid Sharofovich	
ISSIQXONALARNING REAL VAQT REJIMIDA BOSHQARUV MONITORING TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH, NAZORAT QILISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	448
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
RAQAMLASHTIRISH VA EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI O‘ZBEKISTON QISHLOQ XO‘JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH.....	454
Usanov Rashid Sharofovich	
ZARARKUNANDALAR TARQALISHINI BASHORAT QILISHDA SUN‘IY INTELLEKT MODELLARI.	458
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna	
QISHLOQ XO‘JALIGI YERLARINI GEOMETRIK MODELLASHTIRISHNI AMALGA OSHIRISHNING AMALIY YONDASHUVI.....	462
Xaknazarova Xurshidabonu Kenjayevna	
FLUTTER ASOSIDAGI O‘SIMLIKLARNI TANISH VA SOG‘LOMLIGINI TAHLIL QILISH	467
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
FERMERLAR UCHUN MOBIL ILOVALAR: AXBOROT, TAHLIL VA MASLAHATLAR.....	471
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida Uktamovna	
IOT VA AI INTEGRATSIYASI ORQALI SUVNI TEJASH	475
Raxmatullayeva Nozima Shodiqulovna	

ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA BIZNES JARAYONLARI HISOBINING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI

Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
«Buxgalteriya hisobi va audit» kafedrasida assistenti

Annotatsiya: Asalarichilik xo'jaliklari qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini tashkil etishning asosi bo'lishi kerak. Chunki iqtisodiy erkin fuqaro, haqiqiy mulkdor nafaqat o'z mulkini samarali tasarruf etishdan manfaatdor boyligini oshirish bilan birga butun mamlakatni boyitishga ham qodir. Mamlakatimizda xorijiy davlatlar tajribasini chuqur o'rgangan holda iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish borasida juda muhim chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda qishloq xo'jaligini rivojlantirish, qishloqda bozor munosabatlarini joriy etish va xususiy mulkchilik shaklini rivojlantirish, huquqiy, tashkiliy va moliyaviy munosabatlarni yaratish amalga oshirilmoqda.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi, asalarichilik xo'jaliklari, xususiy mulk, bozor munosabatlari.

Abstract: Beekeeping should be the basis for organizing agricultural production. Because an economically free citizen, a real owner, is interested not only in the effective disposal of his property, but also in increasing his wealth, and is able to enrich the entire country. In our country, having thoroughly studied the experience of foreign countries, very important measures are being taken to implement economic reforms, develop agriculture, introduce market relations in the countryside and develop the form of private ownership, create legal, organizational and financial relations.

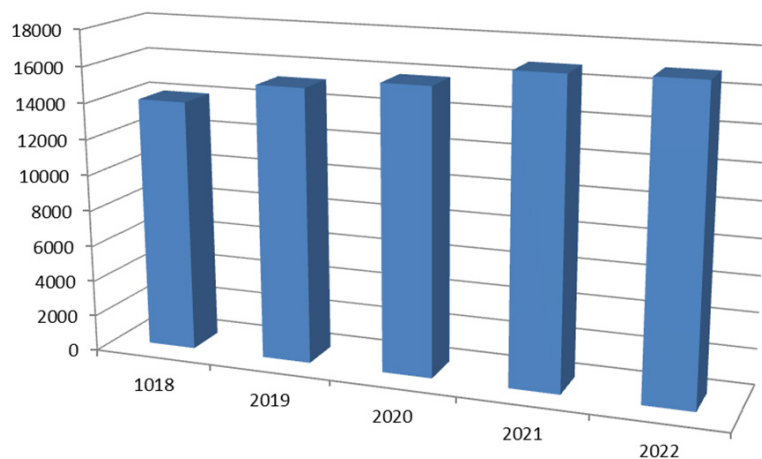
Key words: agricultural production, beekeeping, private property, market relations.

Аннотация: Пчеловодство должно быть основой организации сельскохозяйственного производства. Потому что экономически свободный гражданин, настоящий собственник, заинтересован не только в эффективном распоряжении своим имуществом, но и в увеличении своего богатства, способен обогатить всю страну. В нашей стране, досконально изучив опыт зарубежных стран, принимаются очень важные меры по осуществлению экономических реформ, развитию сельского хозяйства, внедрению рыночных отношений на селе и развитию формы частной собственности, созданию правовых, организационных и финансовых отношений.

Ключевые слова: сельскохозяйственное производство, пчеловодство, частная собственность, рыночные отношения.

KIRISH

Bugungi kunda asalarichilik xo'jaliklari qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining yetakchi bo'g'iniga, uni tashkil etishning asosiy shakliga aylanmoqda. Xususan, birgina respublikamizda mavjud asalarichilik subyektlari soni o'zgarishiga e'tibor qaratadigan bo'lsak, 2018–2022-yillar oralig'ida 21 foizga o'sganligini kuzatishimiz mumkin. Asalarichilik subyektlari soni 2018-yilda respublika bo'yicha jami 14 018 tani tashkil etgan bo'lsa, 2020-yilda 15 794 tani va 2022-yilga kelib 16 974 tani tashkil etgan (1-rasm).

1-rasm. Respublikamizda faoliyat yuritayotgan asalarichilik xo'jaliklari soni o'zgarishi.

Asalarichilik xo'jaliklari sonining ortib borishi mos ravishda asal yetishtirish miqdorining ham ortib borishiga o'zining ijobiy hissasini qo'shmoqda. Keyingi yillarda qabul qilingan qonun va me'yoriy-huquqiy hujjatlar asalarichilik xo'jaliklarining vakolatlarini sezilarli darajada kengaytirdi. Asalarichilik xo'jaliklarining tarixiy ildizlarga ega bo'lgan xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish asosida mamlakatimizda "O'zbekiston asalarichilari" uyushmasi, viloyat va tumanlarda esa viloyat va tuman bo'linmalari shakllantirildi. Eng muhimi, asalarichilik xo'jaliklarining huquq va vakolatlari belgilandi va bu tuzilmalar jiddiy ravishda kengaytirildi.

Bugungi kunda asalarichilik xo'jaliklarini tashkil etish va qayta tashkil etish, davlat va xo'jalik boshqaruvi organlari tomonidan asalarichilik xo'jaliklarini rivojlantirish va ularning faoliyatiga doir normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini qabul qilish bilan bog'liq deyarli har qanday masala hal etilishi mumkin. Asalarichilik xo'jaliklarining huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qilish – xoh davlat va xo'jalik boshqaruvi, mahalliy davlat hokimiyati organlari bilan o'zaro munosabatlar, xoh kadrlar tayyorlash, ta'minot va xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar bilan hamkorlik qilish, shuningdek, ishlarni sudlarda ko'rib chiqishdan iborat.

Bir so'z bilan aytganda, "O'zbekiston asalarichilari" uyushmasi asalarichilik xo'jaliklarining o'zagi, yetakchi kuchi bo'lishi, uni qishloq obodonchiligi, shu orqali qishloq aholisi farovonligini yuksaltirish mas'uliyatini o'z zimmasiga olishga qodir kuchli ijtimoiy-siyosiy kuchga aylantirishi zarur.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

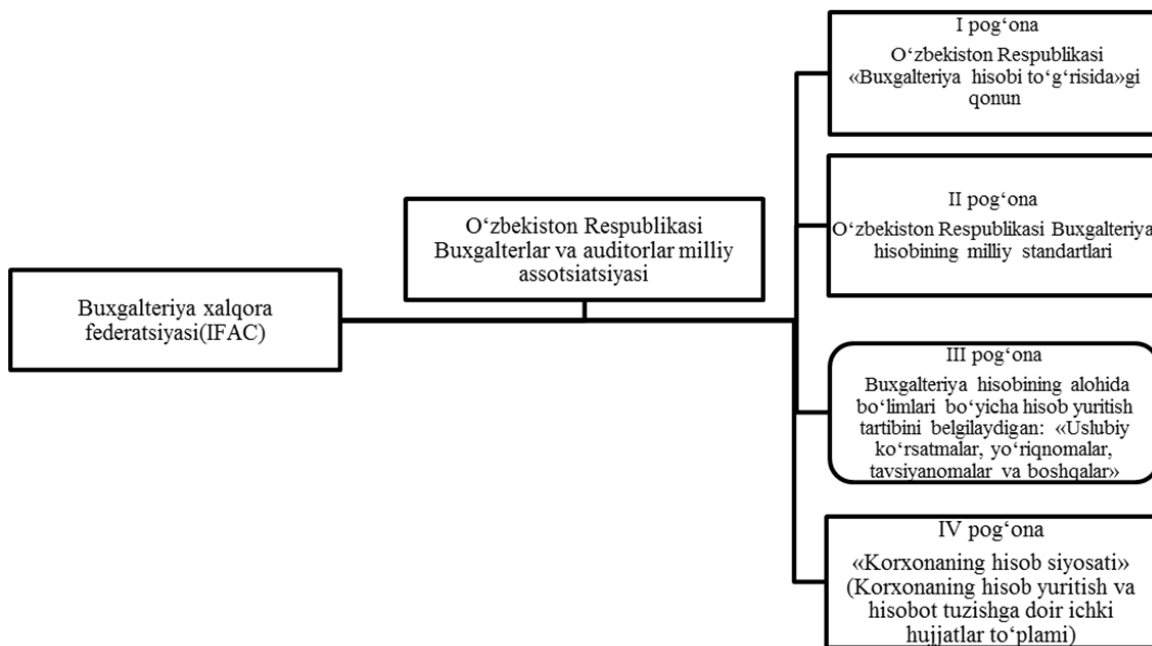
Mahalliy olimlarimizdan R.D. Dusmuratov biznes jarayonlarning me'yoriy va huquqiy asoslari to'g'risida ish olib borib, «Buxgalteriya hisobi to'g'risida»gi qonunning 10-moddasi haqida ushbu moddaga quyidagi mazmunda qo'shimcha kiritilsa, milliy iqtisodiyot tarmoqlari miqyosida buxgalteriya hisobini tashkil etish, yuritish va hisobot tuzishning me'yoriy-uslubiy ta'minoti yanada mukammallashgan bo'lar edi, deb ta'kidlaydi:

«Tarmoq vazirlik va idoralari tomonidan ushbu qonun va buxgalteriya hisobi standartlari qoidalariga zid bo'lmagan, muayyan tarmoqning xususiyatlari hisobga olingan me'yoriy hujjatlar, uslubiy ko'rsatmalar va tavsiyanomalar ishlab chiqiladi.» Shuningdek, 12-moddasi haqida esa ushbu moddaning 3-, 4-, 5-, 6-, 7-xatboshilarini qisqartirib, ularning o'rniga:

«Buxgalteriya hisobi xizmati va uning faoliyatini tashkil etish buxgalteriya hisobi milliy standarti bilan tartibga solinadi.» mazmunidagi xatboshini kiritish zarurligini bildiradi.

Ushbu moddaning uslubiy ta'minotini rivojlantirish uchun «Buxgalteriya hisobi xizmati va uning faoliyatini tashkil etish» nomli BHMS ishlab chiqish lozim. Unda «buxgalteriya hisobi xizmati», «buxgalteriya hisobi xizmatining rahbari» va boshqa tayanch tushunchalarning ta'riflari, buxgalteriya hisobi xizmatining namunaviy tarkibi va tuzilmasi, faoliyat mezonlari hamda ilovasida «Buxgalteriya hisobi xizmati xodimlari namunaviy xizmat vazifalari»ni keltirish maqsadga muvofiqdir

Asosiy qism: O'zbekistonda buxgalteriya hisobini me'yoriy tartibga solish tizimi va uning asosiy elementlarini to'rt pog'onaga bo'lish mumkin.

2-rasm Buxgalteriya hisobini me'yoriy- huquqiy tartibga solish tizimi.

Ma'lumki, O'zbekiston Respublikasining 1996-yil 30-avgustida qabul qilingan «Buxgalteriya hisobi to'g'risida»gi 279-l-sonli Qonuniga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilib, yangi tahriri 2016-yil 13-aprelda tasdiqlandi.

O'zbekiston Respublikasida "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonun buxgalteriya hisobini tashkil qilish uchun asosiy huquqiy baza bo'lib xizmat qiladi. Qonunda buxgalteriya xizmati mutaxassislarini, shuningdek, korxonalar rahbarlarining buxgalteriya hisobini tashkil etishdagi asosiy vazifalari, maqsadlari, huquqlari va burchlari ko'rsatib berilgan.

Shunday qilib, buxgalteriya hisobining me'yoriy-huquqiy ta'minotini takomillashtirish zaruriyati milliy iqtisodiyotni modernizatsiyalash, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, korporativ boshqaruvning rivojlanishi hamda moliyaviy hisobot xalqaro standartlarining joriy qilinishi bilan bog'liq.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolani shakllantirish jarayonida kuzatish va tanlab olish, ilmiy-nazariy hamda empirik kuzatuv usullaridan foydalanilgan. Tadqiqot natijalarining ishonchligi – tadqiqotda qo'llanilgan xorijiy va milliy statistik rasmiy manbalardan foydalanilgani bilan izohlanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

"Mahsulot (ishlar, xizmatlar) ishlab chiqarish va sotish xarajatlari tarkibi hamda moliyaviy natijalarni shakllantirish tartibi to'g'risida"gi Nizom, O'zbekiston Respublikasi Buxgalteriya hisobi milliy standartlari, buxgalteriya hisobini yuritish va buxgalteriya hisobotlarini tuzish chog'ida foydalaniladigan uslubiy ko'rsatmalar va boshqa me'yoriy hujjatlar ishlab chiqildi va bosqichma-bosqich tatbiq etildi.

Natijada buxgalteriya hisobini tashkil etishning quyidagi huquqiy me'yorlari yaratildi:

- Moliyaviy hisobot shakllarini to'ldirish bo'yicha qoidalar;
  - O'zbekiston Respublikasida mulkchilik to'g'risidagi qonun;
  - Rasmiy davlat hujjatlarini tayyorlashga buyurtma berish, ularni tayyorlash, hisobga olish, saqlash va topshirish tartibi to'g'risidagi nizom;
  - Xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatini davlat tomonidan nazorat qilish to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasining qonuni;
  - Muhrlar va shtamlarni tayyorlash, saqlash va ulardan foydalanish tartibi to'g'risidagi nizom;
  - Buxgalteriya hisobida hujjatlar va hujjatlar aylanuvi to'g'risidagi nizom;
  - O'zbekiston Respublikasida naqd pulsiz hisob-kitoblarni to'g'risidagi nizom;
  - 1-yanvar holatiga ko'ra asosiy fondlarni har yili qayta baholashni o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizom;
  - Inventarizatsiya jarayonida aniqlangan mol-mulk kamomadi va ortiqchasi buxgalteriya hisobi va soliqqa tortish tartibi to'g'risidagi nizom;
  - Asosiy vositalarni balansdan chiqarish tartibi to'g'risidagi nizom;
  - Nomoddiy aktivlarni balansdan chiqarish tartibi to'g'risidagi nizom;
  - Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasining qonuni;
  - Yuridik shaxslar tomonidan kassa operatsiyalarini amalga oshirish qoidalarini tasdiqlash to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki Boshqaruvining qarori;
  - Tarmoq vazirliklarining buxgalteriya hisobini tashkil qilish bo'yicha yo'riq xatlari, tarmoq xususiyatlarini inobatga olib ishlab chiqilgan nizomlari va boshqa me'yoriy kuchga ega bo'lgan ko'rsatmalari.
- Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasida Kontseptual asos va 22 ta BHMS amalda mavjud. Bular:
- Moliyaviy hisobotni tayyorlash va taqdim etish uchun kontseptual asos
  - 1-sonli BHMS – Moliyaviy hisobot va hisob siyosati
  - 2-sonli BHMS – Asosiy xo'jalik faoliyatidan tushgan daromadlar
  - 3-sonli BHMS – Moliyaviy natijalar to'g'risida hisobot
  - 4-sonli BHMS – Tovar-moddiy zaxiralar
  - 5-sonli BHMS – Asosiy vositalar
  - 6-sonli BHMS – Ijara hisobi
  - 7-sonli BHMS – Nomoddiy aktivlar
  - 8-sonli BHMS – Konsolidatsiyalangan moliyaviy hisobotlar va sho'ba xo'jalik jamiyatlariga investitsiyalar
  - 9-sonli BHMS – Pul oqimlari to'g'risidagi hisobot
  - 10-sonli BHMS – Davlat subsidiyalari hisobi va davlat yordami bo'yicha ochib berishlar
  - 11-sonli BHMS – Ilmiy tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlanmalariga xarajatlar
  - 12-sonli BHMS – Moliyaviy investitsiyalar hisobi
  - 14-sonli BHMS – Xususiy kapital to'g'risida hisobot

- 15-sonli BHMS – Buxgalteriya balansi
- 16-sonli BHMS – Buxgalteriya balansi tuzilgan sanadan keyingi xo'jalik faoliyatining nazarda tutilmagan holatlari va yuz beradigan hodisalari
- 17-sonli BHMS – Kapital qurilishga oid pudrat shartnomalari
- 19-sonli BHMS – Inventarizatsiyani tashkil etish va o'tkazish
- 20-sonli BHMS – Kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan buxgalteriya hisobini yuritishning soddalashtirilgan tartibi
- 21-sonli BHMS – Xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyaviy-xo'jalik faoliyatining buxgalteriya hisobi schyotlari rejasi va uni qo'llash bo'yicha yo'riqnoma
- 22-sonli BHMS – Chet el valyutasida ifodalangan aktivlar va majburiyatlarning hisobi
- 23-sonli BHMS – Qayta tashkil etishni amalga oshirishda moliyaviy hisobotni shakllantirish
- 24-sonli BHMS – Qarzlarni bo'yicha xarajatlar hisobi

Me'yoriy-huquqiy hujjatlarga kiritilgan o'zgarishlarni hisobga olib, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 5-fevraldagi 54-sonli "Mahsulotlarni (ishlarni, xizmatlarni) ishlab chiqarish va sotish xarajatlari tarkibi va moliyaviy natijalarni shakllantirish tartibi to'g'risida"gi Nizom tasdiqlangan. Ushbu Nizom talablari moliyaviy natijalarni aniqlashda xalqaro tamoyillarga mos keladi va unga o'zgartirish hamda qo'shimchalar kiritish imkonini beradi.

Asalarichilik xo'jaliklari o'z xo'jalik faoliyati ehtiyojlaridan kelib chiqib, mustaqil ravishda hisob siyosatini tuzadilar. Buxgalteriya hisobi asalarichilik xo'jaliklari tomonidan qonun hujjatlarida belgilangan yagona uslubiy tamoyillar va qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi. Bunda xo'jalik quyidagi talablarga rioya qilgan holda foydalanilayotgan buxgalteriya registrlarini mustaqil ravishda o'z faoliyati xususiyatlariga moslashtirishi mumkin:

- a) yagona uslubiy asos (ikki tomonlama yozuv tamoyili);
- b) analitik va sintetik hisob ma'lumotlarining korrelyatsiyasi;
- v) barcha xo'jalik muomalalarini dastlabki hujjatlar asosida hisob registrlarida har tomonlama aks ettirish;
- g) xo'jalik yuritish, xo'jalik faoliyatini nazorat qilish va tahlil qilish uchun zarur bo'lgan ko'rsatkichlar bo'yicha dastlabki hujjatlar ma'lumotlarini umumlashtirish va tizimlashtirish, shuningdek, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash.

Asalarichilik xo'jaliklarida xo'jalik operatsiyalarini hisobga olish uchun asos bo'lib, operatsiyalarning amalda bajarilishini qayd etuvchi va ularni amalga oshirish bo'yicha buyruqlar beruvchi dastlabki hisob hujjatlari xizmat qiladi.

Asalarichilik xo'jaliklarida dastlabki buxgalteriya hujjatlari xo'jalik operatsiyalarini amalga oshirish vaqtida yoki amalga oshirilgandan so'ng darhol (kechiktirmasdan) tuziladi.

Ular quyidagilarga muvofiq tuziladi:

O'zbekiston Respublikasi "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonunining 9-moddasi

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirining 2003-yil 23-dekabrda 131-son buyrug'i asosida tasdiqlangan "Buxgalteriya hisobidagi hujjatlar va hujjatlarning aylanishi to'g'risidagi nizom" (2004-yil 14-yanvar, ro'yxat raqami 1297; "Huquqiy hujjatlar to'plami", 2004-yil, 1–2-son, 24-modda)

Dastlabki hujjatlar qonun hujjatlarida belgilangan namunaviy shakllarda yoki fermer xo'jaliklari tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan shakllarda tuziladi.

Ular tekshirilishi kerak. Tekshirish quyidagilar asosida amalga oshiriladi:

- rasmiylashtirish to'liqligi va to'g'riligi;
- rekvizitlarning to'ldirilganligi;
- mazmunan qonuniylik;
- ko'rsatkichlarning mantiqiy bog'liqligi.

Buxgalteriya hisobini soddalashtirilgan shaklda tashkil etish uchun xo'jalik operatsiyalari bo'yicha buxgalteriya hisob schyotlarining ishchi rejasi tuziladi. Bu rejalar asosiy schyotlar bo'yicha mablag'lar va ularning manbalari hisobini yuritish imkonini beradi hamda xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyati ustidan nazoratni ta'minlaydi. Bu mulkning mavjudligi va saqlanishi, majburiyatlarning bajarilishi hamda buxgalteriya ma'lumotlarining ishonchligini ko'rsatadi.

Asalarichilik sohasini samarali tashkil etishda davlat tomonidan doimiy ravishda e'tibor qaratilib, mahsulot yetishtiruvchilar tashkiliy va iqtisodiy jihatdan qo'llab-quvvatlab kelinmoqda.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 16-oktabrdagi "Respublikamizda asalarichilik tarmog'ini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3327-son qarori qabul qilingan. Ushbu qaror bilan quyidagilar belgilangan:

- tarmoq boshqaruv tizimini takomillashtirish;
- naslchilik ishlarini ilmiy asosda tashkil etish;
- faoliyat samaradorligini oshirish;

asal mahsulotlari hajmi va turlarini ko'paytirish;
qayta ishlash texnologiyalarini joriy qilish;
eksport salohiyatini kengaytirish;
ilg'or tajribalarni ommalashtirish .

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasiga quyidagi vazifalar yuklatilgan:

ekinlar hosildorligini oshirish uchun changlatish xizmatini tashkil etish;
shartnomalar reyestrini yuritish;
mutaxassislar tayyorlash;
changlatish agrotexnikasini takomillashtirish va tavsiyalar ishlab chiqish.

1-jadval. 2023-yilda paxta-to'qimachilik klasterlari tomonidan g'ozani asalari bilan changlatish agrotexnikasi qo'llaniladigan maydonlarning.

PROGNOZ KO'RSATKICHLARI

T/r	Hududlar nomi	Paxta-to'qimachilik klasterlari soni	Jami paxta maydoni, gektar	G'ozani asalari bilan changlatish agrotexnikasi qo'llaniladigan maydon, gektar	Dalaga qo'yiladigan asalari oilasi soni, dona
1.	Qoraqalpog'iston Respublikasi	11	86 800	13 000	26 000
2.	Andijon viloyati	15	74 996	14 000	28 000
3.	Buxoro viloyati	11	96 220	16 000	32 000
4.	Jizzax viloyati	6	82 100	12 500	25 000
5.	Qashqadaryo viloyati	18	137 500	19 500	39 000
6.	Navoiy viloyati	4	28 155	10 000	20 000
7.	Namangan viloyati	7	61 025	14 000	28 000
8.	Samarqand viloyati	11	73 246	18 000	36 000
9.	Surxondaryo viloyati	11	72 270	20 000	40 000
10.	Sirdaryo viloyati	9	77 500	10 000	20 000
11.	Toshkent viloyati	6	70 161	19 000	38 000
12.	Farg'ona viloyati	13	77 821	15 000	30 000
13.	Xorazm viloyati	12	82 757	19 000	38 000
Jami:		134	1 020 551	200 000	400 000

2-jadval. 2023 – 2024-yillarda asalari oilalari sonini ko'paytirish va asal yetishtirishning.

PROGNOZ KO'RSATKICHLARI¹

T/r	Hududlar nomi	Asalari oilalari soni, dona		Farqi, +-	O'sish, foiz	Etishtiriladigan asal miqdori, tonna		Farqi, +-	O'sish, foiz
		2023-yil	2024-yil			2023-yil	2024-yil		
1.	Qoraqalpog'iston Respublikasi	40 188	48 800	8 612	121,4	1 470	1 643	173	111,8
2.	Andijon viloyati	103 053	128 200	25 147	124,4	1 896	2 019	123	106,5

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida chorvachilik sohasi va uning tarmoqlarini rivojlantirish bo'yicha 2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan dasturni tasdiqlash to'g'risida"2022-yil 8-fevraldagi PQ-120-son qaroriga ilovaning 12-bandiga muvofiq belgilangan.

3.	Buxoro viloyati	120 364	143 600	23 236	119,3	2 900	3 200	300	110,3
4.	Jizzax viloyati	126 311	146 700	20 389	116,1	2 336	2 650	314	113,4
5.	Qashqadaryo viloyati	130 409	158 300	27 891	121,3	2 730	3 151	421	115,4
6.	Navoiy viloyati	89 230	110 400	21 170	123,7	2 006	2 342	336	116,7
7.	Namangan viloyati	251 275	290 000	38 725	115,4	5 617	6 036	419	107,5
8.	Samarqand viloyati	99 417	125 700	26 283	126,4	2 576	2 790	214	108,3
9.	Surxondaryo viloyati	104 727	127 200	22 473	121,4	2 421	2 706	285	111,7
10.	Sirdaryo viloyati	24 533	40 000	15 467	163,1	866	1 050	184	121,2
11.	Toshkent viloyati	84 146	102 000	17 854	121,2	1 973	2 254	281	114,2
12.	Farg'ona viloyati	131 211	165 000	33 789	125,8	2 356	2 633	277	111,8
13.	Xorazm viloyati	95 260	114 385	19 125	120,1	2 378	2 753	375	115,8
Jami:		1 400 124	1 700 285	300 161	128,6	31 525	35 227	3 702	111,7

3-jadval. 2023 – 2024-yillarda asalarichilik subyektlari va mahalliy sharoitda yetishtiriladigan ona arilar sonini ko'paytirishning.

PROGNOZ KO'RSATKICHLARI²

T/r	Hududlar nomi	Asalarichilik subyektlari soni		Farqi, +-	O'sish, foiz	Mahalliy sharoitda yetishtiriladigan ona arilar soni		Farqi, +-	O'sish, foiz
		2023-yil	2024-yil			2023-yil	2024-yil		
1.	Qoraqalpog'iston Respublikasi	1 750	2 050	300	117,1	40 414	47 801	7 387	118,3
2.	Andijon viloyati	2 850	3 180	330	111,6	158 691	171 137	12 446	107,8
3.	Buxoro viloyati	1 900	2 180	280	114,7	73 979	83 522	9 543	112,9
4.	Jizzax viloyati	2 050	2 400	350	117,1	62 589	79 623	17 034	127,2
5.	Qashqadaryo viloyati	1 900	2 210	310	116,3	99 159	117 355	18 196	118,4
6.	Navoiy viloyati	2 000	2 300	300	115,0	110 303	126 351	16 048	114,5
7.	Namangan viloyati	3 400	3 850	450	113,2	368 589	389 244	20 655	105,6
8.	Samarqand viloyati	2 650	2 920	270	110,2	56 709	70 722	14 013	124,7
9.	Surxondaryo viloyati	1 900	2 180	280	114,7	68 868	88 170	19 302	128,0
10.	Sirdaryo viloyati	620	910	290	146,8	37 699	47 155	9 456	125,1
11.	Toshkent viloyati	2 100	2 380	280	113,3	116 322	131 178	14 339	112,3
12.	Farg'ona viloyati	2 730	2 990	260	109,5	228 339	256 330	27 991	112,3
13.	Xorazm viloyati	2 150	2 450	300	114,0	78 339	91 497	13 158	116,8
Jami:		28 000	32 000	4 000	114,3	1 500 000	1 700 085	200 085	113,3

Mazkur qarorlar hamda ushbu faoliyatga tegishli boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirish asalarichilik xo'jaliklari rivoji uchun muayyan darajada xizmat qiladi.

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida chorvachilik sohasi va uning tarmoqlarini rivojlantirish bo'yicha 2022 – 2026-yillarga mo'ljallangan dasturni tasdiqlash to'g'risida" 2022-yil 8-fevraldagi PQ-120-son qaroriga ilovaning 12-bandiga muvofiq belgilangan.

XULOSA:

Xo'jalik operatsiyalarini hisobga olishning ishchi hisoblar rejasi qonun hujjatlarida belgilangan tartibda asalarichilik xo'jaligining hisob siyosatida aks ettirilishi kerak.

Asalarichilik xo'jaliklarida buxgalteriya hisobining soddalashtirilgan shakli quyidagi shakllar bo'yicha yuritilishi mumkin:

- a) buxgalteriya hisobining oddiy shakli;
- b) buxgalteriya hisobining kombinatsiyalangan shakli.

Asalarichilik xo'jaligi o'zining ishlab chiqarish va boshqaruv talablaridan kelib chiqib, ushbu Nizomda nazarda tutilgan buxgalteriya hisobi shaklini mustaqil tanlaydi.

Tanlangan buxgalteriya hisobi shaklidan qat'i nazar, hisobot davrining xo'jalik muomalalari ushbu Nizomning 2-ilovasiga muvofiq "Xo'jalik operatsiyalari jurnali"da xronologik tartibda qayd qilinadi.

Xo'jalik operatsiyalarini hisobga olish jurnali kitob shaklida yuritiladi. Unda har oyda yoki har chorakda hisobot davri uchun xo'jalik operatsiyalarini hisobga olish va ro'yxatga olish amalga oshiriladi.

Yuqorida qayd etilgan me'yoriy hujjatlar asalarichilik xo'jaliklarida buxgalteriya hisobini tashkil etish va yuritishning me'yoriy-huquqiy asosi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Afanasyeva E.Yu. Asalarichilik xo'jaliklarini boshqarish tizimida ishlab chiqarish xarajatlarini tahliliy hisobga olish metodologiyasini takomillashtirish / E.Yu. Afanasyeva // Buxgalteriya hisobi va tahlili. – 2015-yil.
2. Nabiev A. *Ekonomika i organizatsiya pchelovodstva*. – T.: Uzbekistan, 1980. – 87 b.
3. Nabiev A. Rezervy i puti uvelicheniya proizvodstva produktsii pchelovodstva i snizheniya yeyo sebestoimosti v UzSSR.
4. Subaeva A.K. *Povyshenie ekonomicheskoy effektivnosti proizvodstva produktsii pchelovodstva*. – Ulyanovskaya GSXA im. P.A. Stolypina, 2012. – 19 b.
5. Qahramonov B.A., Isamuhamedov A.I., Ballasov U.Sh., Ergashev S.F., To'raev O.S. *Shaxsiy yordamchi, dehqon va fermer xo'jaliklarida asalari oilalarini parvarishlash. O'quv qo'llanma*. – ToshDAU, 2009. – 124 b.
6. Brovarskiy V., Suyarqulov Sh. *Asalarilarni ko'paytirish va parvarishlash. Darslik*. – T.: Baktria Press, 2021. – 432 b.
7. Ergashev F., Ishturdiyev H. Kichik biznes subyektlarining innovatsion loyihalarni moliyalashtirish yo'llari. // *Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot*, 2024, 2(9).
8. G'aybullaev R.M., Ishturdiyev H. Xo'jalik yuritish subyektlarida moliyaviy natijalar hisobi va auditini takomillashtirish. // *World of Science*, 2023, 6(4), 345–351.
9. Abdigapparovich I.H., Abdigapparovich I.H. Mamlakatimizda xalqaro standartlar asosida moliyaviy hisobotlarni tuzish tartibi. // *Journal of Innovations in Scientific and Educational Research*, 2024, 7(3), 189–196.
10. Xaitovich Y.S., Abdugapparovich I.K. Fermer xo'jaliklarida buxgalteriya hisobini takomillashtirish. // *American Journal of Business Management*, 2024, 2(3), 36–44.
11. Abdigapparovich I.X. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tayyorlov va sotish xizmatlarini boshqarish. // *Journal of Innovations in Scientific and Educational Research*, 2024, 7(2), 148–157.
- 12.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. maxsus son / № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>